

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Poggii Florentini Oratoris || Clarissimi, Ac Sedis Apo.||
Secretarii Opervm ||**

Poggio Bracciolini, Gian Francesco

Argentinae, 1513

VD16 ZV 12623

In eundem luectiuam quintam

urn:nbn:de:hbz:466:1-14341

INVECTIVA QVINTA
POGGII FLORENTINI INVECTIVA
Quinta in Laurentium Vallam.

92

Go tibi gratias quas mereris: & ubiores referam demeritissime Valla: qui tua non apologia ut appellas / sed morologia non quidem me excitasti a somno / sed mea sponte currete tuo turpi coitio / tuis bubalinis mugitibus incitasti. Repressior tamen paulo fuit ac breuior stulticia tua quam fuerit i prima tua confessione. Nunc aliquanto lenior ad paruum opusculum / tanquam ab exhausto cerebro profectum / tua detractione insaniam redegit / veterator pessimus: qui omnem agendi rationem / & scribendi verecundiam / & dicendi pudorem tanquam abiecta meretrix inuulgatum scortum abieceris: sola temeritate / iactantia / & male dicendi licentia confusus triumphasti. Antea nouo more nobilibus Imperator non dies / sed nocturno deuictis hostibus / sed virtutibus profectis: non de prouincijs / sed adolecentioribus a te subactis: non curru vectus / sed castra Amalthea: qua tibi parens Iuppiter subministravit: redimitus tempa non lauro / sed urtica: stipatus non tamen militibus tuis illis priscis / quorum opera in igne tibi triumphum apud Neapolim compastit: sed a turpitudine & impudentia / nunc secudum erium / phisito illo clarioris ut opinor rationes excogitasti: ut de lingua latina atque coquibus aliter / que & hinc iuncto curru triumphares. Id ut dignitate exercitus nobilitaret: duos comitones pari eloquentia & doctrina praeditos / cocum vicem & stabularium nescio quos tua disputatio dignos in bello quam aduersus me moueres tibi adhibuisti. Verum quod nido / stabuli fetore ad tuum spectaculum homines excitares. O praclarum triumphum coqui & stabularij opera partum. Hic elucet ingenij tui acumen / dicendi ars / & doctrina rerum multarum insignis: ut duorum nequissimorum seruulorum auxilio ad id bellum descenderes ex quo esses triumphaturus. Quam optime in tuo opere talium meritorum conditio quadret. Non enim nisi fanatici / stulti / temerarij / sermone grauior res personae admisceri debuerunt: sed in turpi causa turpiores concertationes collocari. Virum profecto triumphalem etiam possumus appellare: qui iam bistam magnifice triumpharis. Verum ut ad tuam satyrane / an tragodia appellem reuertar: diffusis illam verbis tuis fidem adhibituiri: cantilenam quandam inconditam / ineptam / infusam: sine sale / sine sapore / Guarino iudice instituiti. Et quia eius sententiam timebamus: adhibuisti ei duos praclaros collegas tibi moribus & conditione proximis: quorum auctore moueret / si qua in re forsitan titubaret: coquus scilicet & stabularium tuum. ut vobis ornatis & sententis grauibus patroni doctrinam redoleret. Quamquam in utroque mendax / iactabundusque fuisi: nunquam enim coquum domi / nec coquum nisi commodatum habuisti. Quia in re culpa refugiens / sinxisti graeca noia: cum tuorum referre non posses. Nulla enim pars tugurij tui frigidior est culina: ex qua nunquam fumus egredit. Neque vero tibi equo opus unquam fuit: neque alio seruo. Quis ergo fuit Laurentij coquus? Vallae? Quis stabularius Valle? Laurentius. Quis Laurentij & Vallae lixa? Idem Laurentius Valla. Cum ergo Laurentium & Vallam dixeris: stabularium / coquum & lixam / & seruulum nequissimum noabis. Quid enim tibi utilis coquus fuit: qui caseo / castaneis / nucibus / cruda succidia more soricis miserum victum trahas? Quid tibi equo carenti stabularius profuisset? Quamquam haud iniuria coqui mentionem fecisti / a iure artium memor: cum audierim autem paternum Placentiae coquinariam artem non vulgarem exercuisse: tibi quoque in castris regijs ut accepimus / culina fuit aliquandiu exercitium adeo illustre: ut inter salamentarios primum locum teneres. Quare cum tibi

apologia

coquus

Comitones
Vallae,

Coquus &
stabularius
Vallae.

92

Regis gratiam conciliaffes: reliqui coquinae officio intenti ob inuidiam credo/ ne
 scio quā turpitudine praeferebant/ te culinae ministerio priuarunt. Exitimo te in alio
 apologo quē fabricabis itidē notē artis collocutores sumpturā ad Trafonis alicui
 ius tui similis ac lenonij/ caponularū/lanionū/tabernariorū auxilia cōfugiens: qui
 bus saepe & per dita & ialura re profuisti. Sed graecē linguae (ut te apellas) anti
 stes/ quō apologiā inscribis tuam dicacitatē: quod cum defensione designet: tu nō
 defensione uteris/ sed turpi cōuitio: & obprobrio petulant me persequeris scurra
 nequissime. Verum redeam ad tuos collocutores. Optimo tu qdem cōfugio nebus
 lo/coquinariē improbissimos seruos tuae stulticie auctores testes & collocutores esse
 voluisti: ut vilissimus a sellus vilissimorū aialiū patrociniū uteretur. Quam Guarini
 vicem doleo: quē turpem reddis turpissimorū ganeorū cōfugione. Reliqui qui sap
 pientes habiti sunt/ suis dialogis adhibent psonas graues: aliqua v̄tute notas: ut ei
 am leuiuscule res colloquentiū dignitate grauiorē esse videant. Tu sane prudē
 tior/ bestias tibi siles adsumpsisti: quae sua absurditate tuam turpitudinē reprensā
 rent. Laudo in hoc prudentiā tuam: qui cū detrahendi mentendiq; artem p̄sentis
 esse: noluisse alicuius probi viri praeter q̄ Guarini auctē abuti in hoc tuo vilissimo
 officio maledicendi. Qua in re scio Guarinū tibi malas gr̄as habiturū ac redditurū
 qui eum iudicē in causa honesta quae inhonestioribus testibus ageret insitueris.
 Sed credo te ob amicitia/ q̄ est ei tecū p̄cipua: voluisse illum hoc tuo honore iudicij
 reddere nobiliorē. Quid amplius ageres si illi esses palam hostis: quin ut illum for
 cium adiungeres in aliqua causa seruulis negligis/ qui cū suo patrono in crucelo
 limererent. Magna p̄fecto vis est cōsciētia: quae cōpellit saepius reprobos viros
 suorū scelerū diuerticula cōmisiſciti insulle q̄ncq; ut excusatione in purgationis
 crimen incidere videant. Cū testij noīa finxeris: cur non iudicis ficti cū indurxisti?
 An/ ne omnia mendacio comprehensa viderent. Quid ad Guarinū absentem confu
 gisti. Cur non de p̄sentibus in curia docto alicui viro tui iudicij ptes demādisti/ su
 natice nebulo. Veritas es: ne nō v̄bis/ sed fustibus reprimeret cōtumeliā tuā. cur
 quae pot̄ esse maior: q̄ cū vir doctissimus om̄iq; laude dignissimus inter abiectissi
 mos atq; stultissimos seruulos in causa obsecra cōuitio: & dementie plena/ ut
 dex ganeonis arbitrio cōstituat. Ad absentē igitur cōfugisti prudentissimū ip̄ur
 dens/ modestū importunus/ probū improbus/ veracem mēdax: qui reprimere nō
 posset sua p̄sentia tuam temerariā proteruitatē. Quis em̄ ex p̄sentibus equo animo
 ferret tuā spurcā dicacitatē suo noīe exp̄ssam. Euestigio mihi crede/ mentā gr̄am
 renulisset quisquis esset spurco ore prolatus. Hoc tu veritas: ne p̄sens p̄sentem cau
 stigare: ad eum diuertisti quē prius ignominia afficeret q̄ posset ignominia illam
 expostulare. Sed ut rem loquar ex animi snia: honore satis p̄fufum atq; exquisitū
 tribuisti Guarino: cuius ut auctē augeres/ addidisti & assessores p̄torios credo/ aut
 cōsulares: alterū coquinae fetore ac fumo obsoletū/ alterū in stabuli for dibus versā
 tum. Reddidisti Guarini nomē celebre atq; insigne: qui in hac tua veluti triūphata
 li p̄scriptioe fortitus fuerit tam p̄claros tuae artis Impatores. Aget tibi sane ingen
 tes gras liceat/ pro hoc tam nobili m̄gratu quo eius vitam insignire voluisti. Magna
 p̄culdubio tua est liberalitas: qui ita profusus in mada ndis fuisti honoribus: ut ve
 luti prodigus infamia culpari queas. Verū relinquo Guarini prudentiae qd de hoc
 tuo iudicario mutere sentiat discutiendū. Ego haud leuiter sero: hois mihi amica
 simi famā tua stulticia maculatā. Quid em̄ si te illi inimicū profiteris: ap̄lius face
 res q̄ ut hanc infamia ei iniungeres/ ut inter stabularios & coquos de rebus vilissi
 mis disceptantibus iudicem cōstitueres: q̄ eū ut aperte mentiri faceres: q̄ ut falso
 & p̄ summū scelus Guarinū hoīem castissimū/ virum sibi amicissimū/ a vilissimo
 scurra calūniari pateret. Non paruo illum de decore afficis/ cum vilissimis mecen
 narijs disceptantibus iudicem adhibeas. O ceruix perdura & asininū caput bubā

Apologia,

Guarini
cāq; iudex

20. 11. 17. 17.

20. 11. 17. 17.

lira pinguedine refertū; hoc est pfecto qd est ad me delatū; te anteq̄ ad tuā p-
 logiam vel cacologiam potius accederes fabricandā; et ingenū argutius redderes;
 ut aliquid ex insulso capite sulsum prodiret; uti solitū pluribus diebus cibis
 exquīs; id est carnibus ouinis; ad pparandū mentis acumen. Eam cām tam p̄dare
 intentionis; tanti trūphi; tam grauis occasionis ferū; quam ego resellere non au-
 deo. Nolo pugnare cum tam egregijs trūphi coadiutoribus. Nolo secūdi trūm-
 phi decus ex tali victoria partū impedire; quin potius tertā triumphandi materiē
 pberē; quo tua clarior atq̄ illustrior fama fiet. Equaberis Pōpeio/ Cæsariq̄; qui ter
 trūpharunt. Et si recte cognoui; virtute tua quartū ages trūmphū; ut vere trū-
 phator appēri merearis. Nam trūmphū a me tibi decretū ex annalibus delebo;
 postq̄ non mea; ne tua opa partis trūmphis videris oblectari. Tuus tamē trūm-
 phus exilis est; nullo o. natu/ nullo comitatu/ nulla pompa celebris; sed desertus;
 ornamentis vacuus; solis quibus cōmilitonibus tuis insignis. Ceteriq̄ erunt etiā
 mea impensa celebriores. Sed ut ad tuam ridiculā fabulam reuertar. Dicis te trū-
 phaturū de hoste/ qui se victum fatet. Quō ergo si victus est contra te scribit. So-
 lent victi loco cedere. Sed ex q̄tuor meis oronibus non me cedentē ut somnia/
 sed ut instantē urgentēq̄ cognosces. Lege diligentius tres post primā contra tuam
 dementia ac inscientiā orones meas; & aliquid ab ebrietate languidū caput extolle.
 Tunc intelliges an me profitear victum; an cedam igitur Troioni militi glorio-
 sior tibi ex ea victoria censeas triumphandū. Ais te meam secundā oronem (ut
 appellas inuictiā) non vidisse. Qui scis ergo me tecum disputare nō ratioibus/
 sed obproprijs & cōiutiō. Vnde q̄ a me scribunt cognositi negligēte nequā. Vo-
 luit iterū more priscorū ut ais Romanorū trūphare de eplis meis. Vbi stultissī
 me rabula/ siliis trūmphī morem apud priscos legisti? ubi de verbulis latinis trū-
 phum actū audisti? Sed pari dementia & inscientia scribunt a te omnia. Sumis eplis
 stolas Nicholai quas errores accusas. In quibus diluendis non versabor; ne tibi
 p̄cipiam trūphi dignitatem. Sed o non otis/ sed pecus ignauū; quo pacto nosti il-
 los quos affers errores meos esse? qd si negem; quibus argumentis/ quibus re testi-
 bus pbabis? Codicibus credes quos legisti. At eos corruptos esse dicā nō mea/ s;
 librorū culpa. Maior tua nequitia; qui ut causam nandisceris reprehēdi epi-
 stolas corrupisti. An nescis fanaticę ganeo; etiā M. Tullii Ciceronē conq̄ri codi-
 ces latinos suo quoq̄ tempe mendose & legi & venūdari? Ut mirū nō sit in tanta
 ignorantia/ in tanta librorū inscientia meas eplās esse corruptas. Multę quippe
 ex meis eplis ad me sunt delate ut illas corrigerē; q̄s ita mendose scriptas reperi/ ut
 a priori forma & venustate essent penitus imutate; ut vix pro meis recognoscerē.
 Ita nequa q̄ mirū est videri; multa minus recte cōscripta; quę ego etiā nō probo.
 Sed ea quę tu quoq̄ improbas/ ostendent a me & more prisco & recte latineq̄; di-
 cta; si vellem cum pharmacopola quodā in triuijs differente; cū insulso ac dicaci
 rabula de v̄bulis cōtendere; si esset aliq̄ disceptādī ratio libero hoie digna. Id tū dis-
 come solū ea probare quę improbenā Valla; cuius stulticia/ dicacitas/ mentis le-
 uitas iam cepit radicatus serpe latius q̄ opineris. In cūtas inepte nimū parasitaster
 Trafo noster; victum me profiteri/ quia nō responderim ineptijs tuis. Respondi re-
 spondi in quā ubi in proba vitę & morū prosilisti; ut omes nossent penitus q̄lis
 esset Laurentius Valla. De me nihil egis; satis notus sum domesticis & externis. Te
 detrahorē impudentissimū / qui domi forisq̄ res egregias bello & pace gesseris/
 haud ignotū volui esse his qui tuam iactabundā stulticiam non agnoscunt. Tecū
 de verbulis decertare nolui; relinquēs viros doctos; iudicio quid de me sentiant;
 quid tribuant tibi/ quid mihi. Quę em̄ mihi laus esset; certare de latina lingua cum
 barbaro; de doctrina cum stulto; de vitę moribus cum improbo; de prudentia cū
 vesano; de facultate dicendī cum petulanti rabula & furioso; qui sibi laudē ducat

Triumphis
iridet.

Errorē suo
rum excus-
fatio.

Non se vis
ctum esse.

Arrogantia
Valla

detrudere oim superiorū doctissimorū viroꝝ laudi & doctrine: qui quotidie & qui
dem publice Ciceronē in Rhetoricā p̄ceptis redarguit: eloquentiā inc̄petit: in ari
te oratoriā culpēt: qui Aristotelē & ceteros gr̄cos/e nostris Alberthū magnū &
Thomā Aquinatē ut ignaros philosophiē reprehendat: qui beatū Hieronymū
& Augustinū duo fidei nostrāe luminaria/ male de doctrina christiana sensisse: sus
tis prophanissimis vocibus & scriptis dicitur: qui oim̄s historicos/poetas/gramma
ticos infectet: qui in sella illa triumphali ex qua adoleſcentes alloquit̄/profiterē lega
lem inter philosophos esse qualis Hercules inter hoīes extitit: qui se unicū do
ctinarū omnīū verissimū doctorem appellari posse testetur: qui tanta sit infantia
ut se alterū Herculem appellet: Si furore/si dementia/si proteruitas/si iactantia
Hercules praeditus fuit: fateor te plusq̄ Herculem esse: plus q̄ Cerberum esse ad
cuius expugnatōnem non uno/sed pluribus Herculis opus esset. Non igitur
moleste feram mihi detrahi ab eo qui est detractor et non sacilegus. Scribit po
tulans atq̄ infantis asellus: nolle cum maledico cōtendere de male dicentia / sed
virtute. Nempe si vitium est virtus: mecum de virtute non cōtendes solum / sed
superabis: in triumphū duces. Sed q̄ bene sibi constet circūvallator nosse statim
ostendit: cum probro & turpitudine utitur non in meā contumeliā / sed suam neque
id semel / sed in singulis pene v̄sibus: ut suam modestiā cognoscamus. Est natura ne
quissimorū hoīm ac dementiū: ut qd̄ virtute ac rōne neq̄unt / cōiūtijs / obprobrijs / ma
ledictis se assequi putant. Ea rōne velanus ganeo prosequit̄ instigū suū antiquū
Cum primū ep̄las meas carpsit: finxit spurciū quendā adoleſcentē sacerdotis filij:
quem in suā consuetudinē pellexerat: ut meos ait errores notaret. Qua causa cō
motus/nō tuli contumeliā Traionis spurcissimi: sed par pari retuli: cum tu illis in
signibus tuis tribus meō orōni r̄disti: & ubi de doctrina agebat̄ ad probra vitę des
scendisti: tanq̄ in ppugnaculū tuū. in q̄bus es nimijū petulant̄ euagatus. Tūc ego
paulū sed a orōne furorē tuum & male dicēdi licentiā comp̄ssi: ita ut in tuis calis
meę copie versarent̄. Prima orōne mea (sæpius est em̄ repetendū) stulticię trium
phus tibi decretus est. Sed a triumphali curru tanq̄ hæreticus ad inferos es deve
ctus. Sed nō cōtentus honore tuis v̄tutibus imp̄lo: p̄pe tuo sumptu / tuo appa
tu primū & sed m̄ triumphandi ius tibi nullo senatus cōsulto / nullo pp̄li iussu aut
psisti. Deinceps tertio triumphabis sumo cū honore & gl̄ia. Relatū est em̄ te magna
exercitū vitioꝝ cōtra me bellū moturū: copijs nō militū / sed mendaciorū a dures
me usurū: ut tertij triūphi laureā merearis. Sed qd̄ opus est hoc inani labore & tot
copijs me aggredi: cum scribā me a te sup̄atum tibi victoriā cōcessisse? Quid ari
net cū totiens victo plio decetare? Sed victū tibi me fateor: cur non a bello abstines?
quid inseq̄ris? quid es molestus: qd̄ tot v̄ba incassum fundis? Olim me cōiūtijs la
cessisti: ingredi voluisti certamē mihi molestū & minime necessarium. optuit rep̄
mere impudentiā tuę dicatatis. Itaq̄ postq̄ intellexisti me infantē: deuenisti sed
ad q̄stionculas gr̄maticales v̄borū turpitudine admixtas: ut nō videris oblitus
exercitij tui. In q̄bus si ocū esset / multis testib; cōuincerem te oim̄ subtilissimū qui
viuant. Quanc̄q̄ difficilimū sit disputare cū summo gr̄matico / oratore ad dicendū
parato/phō acuto ad disputandū / & oim̄ liberaliū artū ut assens architecto: cum
eo qui se tanti dicat / ut v̄bis suis tanq̄ Pythagoras standū p̄dicet: cū eo (dicendū ē
em̄ sæpius) qui Aristotelē in phiā / Ciceronē in arte oratoriā reprehendat. O dem̄
tillime rabula: q̄s unq̄ / tulus tam fuit in amentia profusus ac p̄ditus / qui Aristo
telem p̄ter Vallā in phiā reprobarēt: Quis unq̄ p̄ter Vallē stulticiā Ciceronē in
dicendi copia & elegantia culpauit? Solus Valla turpis nebulo / singulis ferme cl
ebus Vergilij carmina & Ciceronis dicta rephendit. Alterius ut parum diligentis
poeta: alterius ut parum cōpti oratoris / & parū in artis Rhetoricā p̄ceptis insti

Occasio in
uecturas.

ti. Vnde nam tantam doctrinā insulsa peccis exhaustisti: ut tibi omnes p̄fiscos viros
 tua loquacitate utināscio reprehendas: Nimirū profecto Dei patientia quādoq; in coe-
 lestibus viris obdormit: cum eos tam diu sinat impunitos. Sed impia mens / exul-
 ceratus in scelere animus nequaquā tormento caret. Scelerum conscientia torquet
 impios: animi sordes exagitant impuras mentes: in quibus extincta virtus locum
 & vires vitij praestat: ita ut impij sua mala minime recognoscant. Pendit poenas
 Valla noxter cum conscientia amisit: cum iudicij discrimen perdidit: cum suę men-
 tis morbos ignoret. Dat superis dijs & inferis poenas satis amplas: cum beati Aus-
 gustini doctrinam respuit: cum eius dicta cōtemnit: cum ceteros doctissimos vi-
 ros damnat. Quam contra beatum Hieronymū virum sanctissimū ac doctissimū li-
 bros profanos & vitiosos ut ait erroribus edidit: cuius mille amplius annis purij im-
 maculatū / sanctum nomen ab hoc nouello tanq; ex terrę putredine nato fungo
 violatur. Tum in grammaticis culpā: tum linguam latinam arguit nescisse: tum
 male de fide sensisse scelestus / impius dei hostis criminat. Habet Hieronymus
 amulos permultos: nullus eum aut latinam / aut grāmaticam / aut hebream lin-
 guam ignorasse dicit. Beatus Augustinus eum laudat: omnes in cœlum tollunt
 solus pestifer Valla virū sanctissimū atq; optimū reprehendit: solius Vallæ testimo-
 nio velut ignoras arguit: soli Vallæ virtus & doctrina Hieronymi displicet: a so-
 lo Valla inscitia damnat: solū Vallam post hoim memoriā cōtra Hieronymū ut
 ignorantē scripsisse constat. Quidnā est hoc portenti dii boni? Impius sc̄m / stul-
 tus sapientē / doctissimū ignoratissimus / castū impurus / religiosum p̄fanus / fidei
 nostræ p̄pugnaculū hereticus Valla impugnat. Augustinū huic addit: quem ves-
 tigiū in cū & male de diuina p̄uidencia & fato sententiē damnat. Beatū Thomā ut
 ybolum scriptorē insequit. Quam maiore expectamus a scelesto portento pœ-
 nam: q̄ ut more insaniens Hercules furij agitata / seipm projiciat in flāmas ar-
 dentis Aethnæ. Et certe altissimus punit maledicentiā tuam: nō solū insania ac de-
 mentia / q̄bus nil deterius p̄o hoibus accidere: sed etiā corpis tormētis: q̄ nō longe
 absunt: q̄n id dñj iusticia regret. Erubescē in quā aliqui q̄ius inuidia / vino / venere /
 fame sis palli distimus: & si non prudentis aut boni / ac saltem paulum verecundi
 homis faciem sume. Non solita semper utaris insania: non semp tibi allumas ho-
 minis sycophantæ officij. Recognosce paulum stulticiā tuam: proteritiā castiga:
 iactantiā inanem remitte. Non sis mendax / improbus / detractor / cōuitiator. Non
 in omnibus tuis dictis / factis / cogitationibus teipm solus laudes: sinas alijs hunc lo-
 cum quē honestius ceteri tractabūt. Corrumpe saltem aliquē præmio qui te vel
 pauli laudet scriptis suis. Cur solus te ipse extollis? An ignoras / laudes in proprio
 ore sordescere? Nunq; Cicero tam aperte suam eloquentiam iactauit q̄ tu stultici-
 am tuam. Nunq; Aristoteles laudauit ea quæ in dialecticis scripsit. At tu non so-
 lum te laudas: cum dicas nō esse dialecticā præter laurentianā: sed Aristotelem re-
 prehendis. Nullus unq; philosophus / non ipse Plato dixit se esse inter philoso-
 phos qualis in hoies Hercules extitisset. quod tu sepius de te protulisti. Nullus
 unq; sc̄psit sua ȳba esse aurea: sicut & tu de te demētissime a se te testaris. Nunq;
 quis se tanti extimauit / ut diceret se cum viris doctissimis comparandū. Nullum
 unq; legimus adulatorē tam improbum: ut ea alteri tribueret quæ timet de te-
 ipso impudentissime profers. Nouissime in hac tua stabularia disputatione intro-
 ducis Guarinū dicentem te doctissimū virum. Cur illum facis medacem? Quare
 ab eo quid de te sentiat: si idem ore & pectore profiteatur. Scio ab ipso exillima-
 ri te a sellum lasciuientē / & tanq; mense Maio sepiissime fugientem. Scio illum te
 reputare non doctissimū / sed dementissimū crapulatore. Scio illum pro sua au-
 dacitate repudiaturum sordes iudicij tui: & illam tuam culinariam societatem

Pœna scele-
rum Vallæ

Admonitō
ad Vallam

Guarinius. abominaturū. Scio illū diciturū: quid fanatica iactantia mihi adeo molestus es
Valla. Cur me tuę proteruitatis/stulticię/dicacitatis vis esse laudatorē? An nes
scis tuam dementiā omnibus esse notam? Quid mihi provinciā prebes summi de
decoris plenā? An censes omnes tibi stulticię & dicacitate pares esse? An ignoras
quid de te hoies opinentur? Quid de te tantū psumis? Quid tibi tantū arrogas? Quid
tibi tribuis tantas laudes / quarū tu ipse es auctor & testis? Contine infra parietes
domesticos securitatem tuam. Noli semp in turpi cōiuitio/in obscenis verbis versa
ri. Libi dinē tuam cōprime. Si impudēs esse vis/nequaquē facias alios picipes amē
tię/iactantię/dicacitatis tuę. Sed reuertor ad cōiuitia proemij egregię tuę adinane
disceptationis. De vinoso ebriosoq; hoste scdm triumphū agerete. Vator Valla
dixisti pessime; artē dicendi exerce ppostere & sordide Impator. Solet triumphos
nor decem Impatoribus ob res pclaras bello gestas. quo alidior fuit hostis / eo
laudabilius triumphari. Quis unq; gloriatus est se ebriū aut temulentū supasse?
Triumphare soliti sunt pscisci illi excellentissimi viri propt res bellicas; in quibus prou
dentia / consiliū / animi & corporū vires / vigilię / labor assiduus / multosq; victoria
versat; que in supando ebriū minime continent. Nemo em̄ tam insane mentis est
qui cum ebrioso litiget; quin ebrium/quem vincere ignominia ducit / cōtemnat.
Ego tibi plusq; credis tribuo. Non cū temulento ebriocq; me pugnare dico; sed cū
sobrio sumente / infano/demente/stulto/iactatori inani/procace scurr/a/cum mon
stro oim detrimo/ad quod perdomandū claua Herculea opus est. cū impudē
co/cū ignominioso/cum nouello Hercule esse rem mihi dico; cū hoste fidei cū hie
retico; cū detrectatori grāmatico; oratorū / p̄nō; theologo; cum blasphemico
Hieronymi aduersario; cū Aristotelis impugnatore; cū emendatore M. Tullij Cice
ronis; cū Vergilij emulo. Ostendā tuam virtutem maioris faciendā q̄ tuipę ceteras.
Ostendā non de vinoso/sed aquoso; non ebrioso/sed sobrio; nisi atramentū delin
te triumphū hunc tuū egregiū acturū; ut maior tibi gl̄ia ex meis in te laudibus q̄
tu existimes cōparet. Vide quantū sim in te laudando q̄ tuipę pfusior. Ego nō de
te triumphau in prima mea contra te actione; sed triumphū tibi decreui nobile quo
omādo nolui quicq; a te impēdi/ut parcerē impēcturęq; gl̄ie q̄ meis laboribus
fulere malui. tuū triumphū illius honorē esse volui; ut debitū tuę virtuti decus im
penderet. Verū tu pter modū laudis es cupidus; honori ultro tibi impenso nō uni
co triumpho accēscens; tibi scdm & tertū adiecasti. Credo ut equaris Pōpeio & Ce
sari; quoz que libet ter triumphasse legimus. Molliciā quadā animi retentū scribis te
non triumphasse iterū de libris meis. Optie molliciā ut vis animi posuisti. sed corpis
quoz molliciē addidisti es verissime; nūc vir/nō scemina teonis/teneris omni corpis
obprobrio paratus. Nam q̄ me forū nō declinare somnias/in quo totres sumi ve
nales; hō barbarus/rusticus/inanis/facetus esse voluisti. in quo pinde iocaris/ ac si
asellus quidē absq; cauda ad Iyrā pfalleret. Enumeras multos cibos: ut copiosus
x̄bo; artifex; quos tuus coquus in tua deserta ac frigida culina nunq; aspexit. S;̄
artificiū autū / & regię dapes a te pparatę tot r̄z copiā suppeditarūt; ut gl̄ari pos
sis autē arti cognarię te noui aliqd addidisse. q̄ in re fateor me a te superari. Verū si
unq; cōiuiū in lituero/adhibebo te magr̄m culinę mee in pparandis cibis; quoz
video te artem & usum callere. Sed ut ad tuas redeā ineptias. Scite tu qdem & ut
egregiū Trafonē decet; bellicosam provinciā tibi senatus aucte decreuisti; ex qua
secūdi triumphū decus q̄reret. Sed miror cur tua sponte/nō decreto Guarini ex tali
victoria triumphares; ut alicuius doctissimi viri aucte tua insignis stulticiā niteret.
Constituisi eum iudicem tuum; cuius sententiam si nosces / remisisses aliquid de
tam stolidā temeritate. Alij a te delecti iudices in illa tua prius responsione pro te
sententiam summa cum tua laude tulerunt; & Trafonē nostro pro tam copiosa
oratione non magnas / sed ingentes gratias gerunt. Nullos tamen iudices tunc

**Passim ad
obiecta re
spondet.**

noia finon ad Guarini patrociniū cōfignifi; non eius doctrinā/gratitatem/pru-
dentia. Non infullus/non demens/nō detractor est ut Valla. Scit multa/imo omnia
ineptissime a te dici & turba stulticia accōmodata. Scit te facile posse absq; ullo pre-
sidio de campo deijci. Scit a te ml'ta rephendi quae minime intelligis: in qbus si vel
let tempus terere / ostenderet rabulā te quendā petulantissimū latrare ad lunam
ut canes solent. Doceret impudentiā tuā nil scire nisi detrahere. nam in lingua tua
latina te cōvinceret stolidissimū esse. Ego quoq; nisi te in ea pte cōtemnerē multis
te libus improbare stabularias rephensiones tuas: qui mihi videris ignorantiam
latinae linguae professus. Ego cum meos errores tam palam omnibus vulgarim; cur
tu doctrina tuorū operū tam reclusam tenes? Ego nihil scripsi qd non voluerim
esse omnibus cōmune. De quoq; tu ep̄as & libros tuos, Ede a te opuscula contra
fidem fabricata. Ede libri beati Hieronymi errorib; de Augustini inscitia: de
Boetij ignorantia a te summa cū perfidia fabricatos. Ede illos inquit: ut aliqui cū suo
auctore incendio tremens. Cum vero non de verbositate tecū / sed de gras
uillimis sententijs contendat: tunc nō verbis / sed manibus faces incensas subdam.
Rogos: quem scripsisti librū in quo non es cōburendus: Nullū adhuc proterua be-
na cōposuisti / quin tua virtus in eo aliquid haresis crismē admisceret. Turcōtra Boe-
tium de libero arbitrio scribis: in qua manifesta haerēsis & adhuc impunita depre-
hendit. Scis te iam Neapoli ignis periculū tanq; haereticū adisse. Scis te opera do-
ctissimi viri Verinae di Cordubē. cui in hoc malas habeo gras: ab eo discrimine
liberari. Aude hoc negare publicum opus: si potes. Ostende scapularū cicatrices
nec perfide testes. In his ego pro fide aduersus tuam p̄fidiam disputabo: & bulorū
certamina & triūphos praclaros tibi relinqua. Nil de mea inscitia / nil de his q mis-
si tui cōtūto obijci respondebo. Sōnies: singas: detrahes: tanti tua scripta qua
in insulsi a fellis crepitus et rugitus extimabo. Scio tertū te triūphū postulatū in
cuius p̄paratione si Guariniā duocabis / totam perfidies comcedia. & ubi in sc̄o
coqui & stabularij operā aduocasti. in tertio cauponū / lenonū / caetariorū / piscatorū
rum / sartorū / tabernariorū & tui similitū stultorū fecem (quorū semp in natura co-
piam inuenies) in tuum auxiliū aduoca: ut nō sit ita desertus & obscurus ut secū
dus aut aliquo talū virorū & militū ornatu solita frequētia & pompa celebret. Tū
tibi licebit oronem ad pplm de tuis triūphis / de rebus gestis / de cōmilitonū vir-
tute / de gloria maiorū / de tuis laudibus habere: licebit quantū volueris inani gl̄ia
iactari: poteris ostentare cicatrices foris bellocū susceptas / domi morsus impias mu-
liebres. Dabis locus libros tuos pdicandi / insaniendi. Deniq; potestas erit ita copia
osa: ut de q̄to triūpho optimā spem habere queas. Tunc erit tēpus quo possis
in viros p̄stantissimos collocari: ut cōpari Herculi merearis: ut statuā tibi decerni
postules in aliquo loco celebri ciuitatis. Tūc nō a Guarino / sed a pplō laudaberis
tanq; vir doctissimus: ut musae patronus. Illum non per forū (nam id tibi displi-
cet) sed per culinas / upanaria / viles cauponulas / nota diterticula magno cū ap-
paratu duces magna cum gentiū expectatiōe. Tum cōuocabis sodales illos tuos
& cōtubernales / atq; illam egregiā cohortē tuis triūphis assuetā. Tum coqui / sta-
bularij: vexilla / spolia ante currū triūphantis gestabunt. Tum a fellis rugire pote-
runt: & tuo patrono coram adesse tantae victoriae gratulātes. Tū ceruicē illam tuā
Herculeā ventre bubalino ornare facultas erit: nullō inuidio impediēte. Tū veste
triūphali licebit uti & caput illa tua corona cingere. Expectat tertius a te triūphus:
quē audio te reclusū meditari dies ac noctes: ut reliqs sit ornatior. quē cū videro
spe tui gra reddā celebriorem. Tūc licebit ut Venetias sicut de apologia fecisti ad
tuis libes cōtubernales nō asinos / sed magiros mittas. quorū turpitudine & stulticia
si noia proderint ita exagitabo: ut a torpore somni & demētia excitent. In quos
eo si mihi innotuerint libentius ac licentius eragabor.

Guarini
laus.

Apparatus
triūphi ut
diculus.